

Prihodnost zavarovanih območij v Alpah. Politične zahteve

Zavarovana območja zavzemajo pomembno vlogo pri ohranjanju naravne in kulturne dediščine alpskega območja, tako z vidika strategij zaščite in upravljanja (narava, strokovno znanje, naravna in kulturna dediščina, kultura) kot tudi z vidika strategij gospodarskega razvoja, ki zadevajo turizem, gorsko kmetijstvo in gozdarstvo.

Številna alpska zavarovana območja delijo tako ozemeljsko identiteto, kakor tudi skupne vrednote. Zato številna območja že dve desetletji tesno sodelujejo v okviru združenja ALPARC - mreže zavarovanih območij v Alpah, da bi lahko usklajevala tozadevne napore ter spodbujala izmenjavo strokovnih znanj in dragocenih izkušenj.

Mreža zavarovanih območij v Alpah ALPARC si prizadeva za zaščito alpskih življenjskih prostorov s spodbujanjem izmenjave strokovnih znanj, izkušenj in primerov dobre prakse, da bodo tudi prihodnji rodovi deležni navdiha, ki ga nudijo prelestne in raznolike Alpe. ALPARC zagovarja načelo trajnostnih Alp - za človeštvo in naravo, danes in v prihodnosti.

Narodni parki, naravni parki, zavarovana naravna območja, biosferni rezervati, območja, uvrščena na seznam svetovne naravne in kulturne dediščine Organizacije združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO) ter organi, pristojni za upravljanje zavarovanih območij, ki jih zastopa Mreža zavarovanih območij v Alpah ALPARC, prizadevajoč si za trajno in uspešno izvajanje dejavnosti za zaščito narave in krajine ter za ohranjanje in izboljšanje kakovosti pogojev za življenje lokalnega prebivalstva ter za bivanje turističnih obiskovalcev, razglašajo naslednje:

1. Alpska zavarovana območja predstavljajo bistveno prvino prizadevanj za trajnostno ohranjanje narave. Pomembnost zaščite in ohranjanja alpske naravne in kulturne dediščine mora biti upoštevana na vseh političnih ravneh. Alpsko prebivalstvo in turistični obiskovalci morajo biti osveščeni o njenih odmevnih razsežnostih.
2. "Če oglas omenja park, mora oglaševati park!" Zavarovana območja morajo biti razdeljena strogo varovane cone ali območja s ciljnim ogroženimi živalskimi oz. rastlinskimi vrstami, podvržena strogim predpisom za zaščito slednjih in njihovega življenjskega prostora. Omenjeno velja predvsem za regijske naravne parke in zavarovana območja podobnih kategorij, ki so ključnega pomena za regionalni razvoj.
3. Obstoječa zavarovana območja je treba vzdrževati, negovati in po potrebi razširiti v skladu z njihovim temeljnim namenom in veljavno zakonodajo. Skupščina zagovarja vzpostavitev dodatnih zavarovanih območij; ne nujno s ciljem širitve prostorskega obsega zavarovanih območij, ampak z namenom krepitve ekološkega omrežja z vidika kakovosti. Prizadevanja za omilitev statusa zavarovanih območij, ki jih je trenutno mogoče zaslediti v nekaterih državah, je treba preprečiti oziroma se odločno zavzemati za opustitev slednjih.

4. Ukrepi za varstvo narave naj ne bodo omejeni samo na izbrana območja. Naravovarstvene cilje je mogoče uresničiti le z uveljavljanjem ustreznih ukrepov širom po alpskem prostoru, tudi zunaj meja zavarovanih območij. Pomen mreženja med zavarovanimi območji ter zainteresiranimi lokalnimi in regionalnimi deležniki mora biti obravnavan in upoštevan na vseh političnih ravneh. Organi, pristojni za upravljanje predmetnih zavarovanih območij, morajo razširiti svoje dejavnosti tudi zunaj meja zadevnih območij in nastopati kot posredniki oz. spodbujevalci mreženja, za kar jim mora biti zagotovljena ustrezna politična podpora.
5. Iz zavarovanih območij klijejo ključne koristi za okolje, družbo in gospodarstvo, ki imajo tako lokalne kot evropske razsežnosti. Zato jih je treba upoštevati kot ključne entitete, ki prispevajo h gospodarski rasti, pogojujejo teritorialni razvoj in blagodejno vplivajo na kakovost življenja. Slednje botruje dejstvu, da je treba upoštevati in ustrezno prilagajati ekosistemske storitve, ki izhajajo iz slehernega zavarovanega območja in spodbujajo rast z njimi združljivih gospodarskih panog. Tukaj gre izpostaviti model pristojbin (turističnih taks), ki jih odredjajo ponudniki turističnih storitev, ki so odvisni od neokrnjene krajine in naravnih območij.
6. Za zavarovana območja mora skrbeti strokovno usposobljen kader z ustreznim številom profesionalnih sodelavcev. Za to morajo biti na voljo ustrezna finančna sredstva, ki zaposlenim omogočajo opravljanje delovnih nalog na najvišji ravni. Od strokovnosti in zavzetosti upravljavcev in vzdrževalcev zavarovanih območij je namreč odvisna tudi raven kakovosti okoljske in okoljevarstvene vzgoje, tozadevnega raziskovalnega dela, trajnostnega razvoja na področju turizma in drugih sorodnih dejavnosti. Novi izzivi, kot denimo boj proti učinkom in posledicam podnebnih sprememb ali rastoče potrebe po vključevanju lokalnega prebivalstva v dejavnosti in ukrepe, osredotočene na zaščito in vzdrževanje zavarovanih območij, terjajo vse več virov. Pogodbence Alpske konvencije, Evropska unija in regionalne oblasti, pristojne na območju Alp, so poklicane k podpori in zagotavljanju zadostnih sredstev za financiranje dejavnosti mreže zavarovanih območij v Alpah ALPARC in kooperacijskih dejavnosti zavarovanih območij.

Sklep:

Zavarovana območja predstavlja temeljni steber naravovarstvene politike v na območju Alp, ki ga krasijo in pogojujejo izjemno raznolike naravne danosti in posledično najrazličnejše vrste formalnih statusov varstva narave na približno 25 % celotnega območja, ki sodi pod Alpsko konvencijo. Visoko usposobljenimi strokovni kadri, ki upravljajo in vzdržujejo zavarovana območja širom po alpskem prostoru, predstavljajo stalne in nujne posrednike med lokalnim prebivalstvom in turističnimi obiskovalci. Vzpostavljajo in negujejo redne stike z regijskimi deležniki in jih ozaveščajo o pomenu in pomembnosti prizadevanj za varstvo narave in trajnostni razvoj.

Priporočeni cilji do leta 2030:

- krepitev vseh kategorij zavarovanih območij z dodelitvijo jasnega poslanstva za zaščito narave slednjim ter krepitev njihovih trajnostnih razsežnosti,
- zagotovitev ustreznega, visoko usposobljenega in izkušenega kadra za upravljanje in vzdrževanje zavarovanih območij,
- koordiniranje dejavnosti upravljavcev in vzdrževalcev zavarovanih območij, ki so ključnega pomena za vzpostavlanje in krepitev vsealpskega ekološkega omrežja.